

meer op een tijdelijke voorsprong kon doen berusten, toen bleek dat wij niet bijzonder veel ruimte meer bezaten waarbinnen wij konden manoevreren. Wij werden teruggedrongen, wat al blijkt uit het proces van externe contractie in de handel, met name het verschijnsel dat de handel op de nabij gelegen landen toenam ten koste van die met veraf gelegen landen. Onze handelspolitieke wapenen waren niet vele. Wij waren in het defensief geraakt.

3. DE ECONOMISCHE POLITIEK EN PROPOSITIE

Het is in deze defensieve constellatie dat de Propositie van 1751 past, de Propositie die – en dan zal ik over dat aspect verder zwijgen – alweer bewijst dat het niet aan initiatieven, aan energie ontbrak. Er is na het verschijnen van het boek van Hovy door een recensent opgemerkt dat het wel wat veel is een lijvig werk te wijden aan een plan dat nooit tot integrale uitvoering is gebracht. Nu til ik daar niet zo zwaar aan, letterlijk en figuurlijk, en nog veel minder omdat ik meen dat ons inzicht in de achttiende-eeuwse economische politiek wezenlijk is vergroot door de deliberaties over en rond de Propositie, uitgevoerd of niet, uitvoerig of niet.

De Propositie is ontstaan uit bekommernis om de economische toekomst der Republiek, uit een streven naar een ingrijpende wending in de handelspolitiek. Zij hield in de invoering van een gelimiteerd porto-franco en een vrij transito.

Ik mag dit wel even uitleggen, allereerst het gelimiteerde porto-franco. U moet zich voorstellen dat de goederenstroom ons land ten dele was gaan vermijden om de kosten van in- en uitgaande rechten en andere lasten te ontgaan. Door nu alle rechten op inkomende en uitgaande goederen af te schaffen, d.w.z. door van Holland een porto-franco te maken, zal men in een slag de beoogde verlichting tot stand kunnen brengen. Een dergelijke vergaande maatregel wordt echter door de belangen van de inheemse nijverheid verhinderd. Een zekere protectie van onze productiebelangen limiteert daarom het porto-franco. Vandaar een *gelimiteerd* porto-franco. – Maar er is sprake van een gelimiteerd porto-franco en een vrij transito. Nu verwezenlijkt een volkomen porto-franco automatisch de vrije doorvoer; er zijn dan immers geen in- en uitvoerrechten. Alle goederen stromen onbelemmerd, onbelast, door ons land. Maar ook de constructie van een gelimiteerd porto-franco maakt een vrij transito mogelijk. Niet alle goederen mogen